

SAYIN BAKANIMIZ TARAFINDAN, IV. İSTANBUL ARABULUCULUK KONFERANSI (30 HAZİRAN 2017) VESİLESİYLE HAZIRLANAN MAKALE

Güçlü Diplomasi, Etkin Arabuluculuk

İstanbul Arabuluculuk Konferansının dördüncüsü, “Güçlü Diplomasi, Etkin Arabuluculuk” temasıyla 30 Haziran 2017 tarihinde gerçekleşecek. Dünyanın dört bir yanından uzmanlar, diplomatlar, uygulayıcılar ve akademisyenler, önde gelen bir çatışma önleme ve çözüm yöntemi olarak arabuluculuğun ilerletilmesinin yollarını ve araçlarını keşfedecekler.

Arabuluculuğun profili, Türkiye ve Finlandiya’nın Birleşmiş Milletlerde “Barış için Arabuluculuk” girişimine öncülük ettiği günden bu yana küresel planda yükselme kaydetmektedir. Sözkonusu girişimin bir sonucu olarak kurulan Arabuluculuk Dostlar Grubunun bugün, 48 ülke ve 5 uluslararası kuruluş olmak üzere toplam 53 üyesi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, BM, bölgesel ve alt-bölgesel kuruluşlar ile sivil toplum bünyesinde de önleyici diplomasi ve arabuluculuk alanında uluslararası kapasite konusunda kaydedeğer ilerleme kaydedilmiştir. Grup, arabuluculuğun ilerletilmesi hususunda BM’de önde gelen platform haline gelmiş; arabuluculuğun normatif ve kavramsal çerçevesinin geliştirilmesine zemin hazırlayan dört BM Genel Kurul Kararının kabul edilmesine önayak olmuştur. Grup, aynı zamanda, dünya genelinde akademisyenlerden uygulayıcılara kadar arabuluculuk alanında faaliyet gösteren herkes için temel bir belge niteliği taşıyan 2012 tarihli “Birleşmiş Milletler Etkin Arabuluculuk Rehberi”nin hazırlanmasına da önemli katkı sağlamıştır.

BM Genel Sekreteri Antonio Guterres, BM’nin arabuluculuk destek kapasitesini daha fazla geliştirme konusundaki istekliliğini ifade etmiştir. Genel Sekreterin bu çabaları takdire şayandır. Biz de Türkiye olarak, bütün BM üyelerine, günümüz çatışmalarını engellemek ve çözmek amacıyla BM Genel Sekreteri Guterres’in kapsamlı vizyonunu ve çabalarını destekleme çağrısında bulunmaktayız. Türkiye ise üzerine düşeni layıkıyla yerine getirmektedir. Nitekim Türkiye, akut ve donmuş ihtilafların varlığını sürdürdüğü geniş bölgenin yanbaşıında konumlanmış bir ülkedir. Bu nedenledir ki çatışmaların önlenmesi ve barışçıl çözümü anlayışı, Türkiye’nin girişimci ve insani dış politikasının temel özellikleri arasında yer almaktadır. Türkiye, Afrika’dan Orta Doğu’ya, buradan Balkanlar’a ve Kafkaslar’a kadar geniş bir coğrafyada çok çeşitli arabuluculuk çabaları üstlenmiştir; barışın teminini insani mukabele-kalkınma bağlamında ele alan yaklaşımı benimsemiştir. Bu yıl da Türkiye, kişi başına yapılan insani yardım bakımından dünyada en cömert ülke konumunu muhafaza etmiştir.

Türkiye 2012 yılından itibaren İstanbul Arabuluculuk Konferanslarına ev sahipliği yapmaktadır. Bu mihenk taşı konferanslar, çatışma önleme ve arabuluculuk faaliyetleri alanında çok sayıda uygulayıcı ve akademisyeni bir araya getirmek üzerine tasarlanmaktadır. Konferansların amacı, teori ve uygulama arasında sinerjiyi teşvik etmek ve uluslararası toplumun arabuluculuk çabalarının kapsamını, erişimini ve etkinliğini arttırmaya yardımcı olmaktır. Bu vesileyle, dünya genelinde her gün çeşitli çatışmalarda aktif rol almakta olan arabulucuların çabaları karşısında şükranlarımı ifade etmek isterim.

Bu yıl, Konferans, arabuluculuk metodolojisi ve uygulamasının günümüz ihtiyaçlarını temel almakta nasıl daha etkin şekilde hareket edilebileceğini araştırmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, özellikle iki soru irdelenecektir. Bunlardan birincisi, çatışma döngüsünün bütün aşamalarında, diğer bir deyişle önlemeden çözüme ve buradan uzlaşa sonrası barış anlaşmasının uygulanmasına kadar geçen bütün süreçte arabuluculuğun potansiyelinin fiiliyata dökülmesi yollarının neler olduğudur. Yanıt arayacağımız ikinci kilit soru, siyasi, etnik ve dini ön yargıların yol açtığı husumet ortamlarında, arabuluculuğun önleyici bir araç olarak daha fazla kullanımı için ne tür modellerin devreye sokulabileceği olacaktır.

Bu sorulardan ikincisi, maalesef çeşitli siyasi, sosyal ve dini temelli düşmanlıklardan kaynaklanan aşırı eğilim türlerine tanıklık ettiğimiz günümüzde üzerinde durulmayı gerektiren bir alan haline gelmiştir. Avrupa’da Müslümanlara ve göçmenlere karşı gerçekleşen saldırılardaki artış bu durumun tipik örneğidir. Bu bağlamda “önleme” kilit bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Öte yandan bu türden ihtilafların önlenmesi ancak, toplumların birbirlerinin farklılıklarının bilincine varmaları, bu farklılıklara saygı duymayı kabul etmeleri ve gerçek bir diyalog ve etkileşimde bulunma yolunu seçmeleri ile mümkün olabilir. Bu bağlamda, belli bir çatışma durumu ile ilgili kültürel davranış kuralları konusunda iyi donanımlı arabulucuların kayda değer başarıya ulaşabileceklerine inanıyorum. Bunun içinse, gençlerin arabuluculuk eğitimine daha fazla eğilinmesi, kadınların arabulucu olarak faaliyetlerinin teşvik edilmesi ve bu grupların doğru araçlarla donatılması karşımıza çıkan çözümler olabilecektir.

Barışı hakim küresel gerçeklik haline getirme yolundaki sınamalarımızın devasa olduğu muhakkaktır. Ancak, bu sınamanın barındırdığı fırsatları görebilmek de bizlerin sorumlulukları arasındadır. Bu itibarla uluslararası toplumun, arabuluculuk dâhil olmak üzere çatışmaların barışçıl çözümü alanında kapasite artırımı yönündeki istek ve iradesi bir öncelik haline gelmelidir.

Bu düşüncelerle, Dördüncü İstanbul Arabuluculuk Konferansı katılımcılarına “Türkiye’ye hoşgeldiniz” derken, uluslararası toplumu arabuluculuk konusunda eyleme geçmeye davet ediyorum.